

Amsterdam, Concertgebouw – Grote Zaal
zaterdag 17 juni 1972 – 20.15 uur

Van alle markten thuis

Toen het Holland Festival mij verzocht om een amateur-manifestatie te organiseren, heb ik in eerste instantie een zo breed mogelijke greep gedaan uit de ontstellende hoeveelheid en verscheidenheid die muzikaal Nederland bevolkt.

Aangezien een dergelijke manifestatie in ieder geval qua tijd zijn grenzen heeft, heb ik mij moeten beperken tot een vrij gerichte keuze. Twee koren (een oratorium- en een operette-koor), een harmonie-orkest, een drumband, een mandoline-orkest, een amateur-popgroep en een assisterend mobiel ensemble zullen de representanten zijn van Neerlands immer bloeiend muziek-amateurisme.

Het is geenszins de bedoeling om vanavond een optreden te organiseren dat, zij het op amateuristische wijze, een kopie is van grote broer 'beroeps'. Geen avond waar we alleen maar een aantal zaken mooi of lelijk vinden, en het muziekbelevens beperkt blijft tot het traditionele muziek-genieten.

Alle ensembles zullen maximaal een kwartier optreden. Tijdens dit optreden zullen zij een werk uitvoeren uit het eigen repertoire en een compositie uit deze tijd. In de hedendaagse composities vindt men niet alleen klankmateriaal van nu, maar ook verschillende uitvoeringspraktijken. Bijvoorbeeld het werk 'Daaglijks', in dit geval voor harmonie-orkest, is een ontwerp van ondergetekende, maar is door de orkestleden zelf verder uitgewerkt en wordt uitgevoerd zowel in de zaal als op het podium in samenwerking met het publiek.

'Muziek voor 3000 kippen en popgroep' is geïnspireerd op een kippenfarm waar drieduizend kippen opgesloten in kooitjes uitsluitend eieren leggen. Symptomatisch voor een echte consumptie-maatschappij zullen zij hier, verpakt in band en elektrische gitaren, protesteren tegen U en mij.

Een ander belangrijk aspect van deze manifestatie is, dat twee dirigenten speciaal voor deze avond voor hun ensembles eigen stukken hebben geschreven en juist voor ensembles waar nauwelijks enige hedendaagse literatuur voor bestaat, nl. het mandoline-orkest en de drumband.

In 'The magic of music' van Ton de Leeuw, uitgevoerd door het oratoriumkoor en het operettekoor zullen twee dirigenten het werk dirigeren.

En als klap op de vuurpijl zullen al deze ensembles na de pauze een uitvoering geven van 'Leçon macabre' (tekst: Mies Bouhuys, muziek: Bernard van Beurden). De 'solist' in dit werk is een zeer ouderwetse onderwijzer, die op de bekende manier de grote meesters aan de man brengt, zoals dat nog vaak gebeurt op jeugdconcerten en tijdens de muzieklessen in de klas.

De opzet van deze manifestatie is duidelijk aan te tonen dat amateurs wel degelijk over de middelen beschikken om een wezenlijke en vernieuwende bijdrage te leveren aan het muziekleven, dat zoiets kan gebeuren door muziek op zeer verschillende manieren te laten functioneren, en dat deze avond niet alleen in het teken staat van 'wat hebben wij toch weer genoten', maar ook van 'wat hebben wij vanavond ontdekt en wat gaan we daarmee doen'.

Het antwoord kan alleen maar een voortdurend zoeken zijn.

De manifestatie 'Van alle markten thuis' is een periodieke inventarisatie van dit zoeken.

Bernard van Beurden

'Van alle markten thuis'

leiding: Bernard van Beurden

Programma

Josquin des Prez
1440-1521 | Drie delen uit de mis 'Hercules Dux
Ferrariae'
Kyrie - Christe - Kyrie
Gloria
Agnus I - Agnus III

uitvoerenden: R.K. Hoofdstadkoor
o.l.v. Jan de Hoog
m.m.v. Jas Doets, baroktrompet
Hans Grin, baroktrombone |
| Ton de Leeuw
1926- | The magic of music (1970)
voor 2-stemmig koor, op teksten uit
een Indiase muziektheorie

uitvoerenden: R.K. Hoofdstadkoor
o.l.v. Jan de Hoog
'Operette Zangers Groep'. o.l.v.
Joep Groesz |
| Bedrich Smetana
1824-1884 | Openingskoor uit 'De verkochte bruid'
(1866)

uitvoerenden: 'Operette Zangers
Groep' o.l.v. Joep Groesz |
| Ludwig van Beethoven
1770-1827 | Adagio ma non troppo (1796)
voor mandoline en clavecimbel |
| Antonio Vivaldi
1675?-1741 | Andante uit het Concert voor twee
mandolines, strijkers en orgel in
G gr.t.
solisten: Anna Offringa
Toos van den Brink |
| Wessel Dekker
1914- | Canzonetta (1971) |
| Willem Breuker
1944- | '19 Voices' uit 'Camping Music' (1969)

uitvoerenden: Tokkelorkest 'Caecilia'
o.l.v. Wessel Dekker |
| Pi Scheffer
1909- | Ouverture 'Men about town' (1965) |
| Bernard van Beurden
1933- | Daaglijks (1972)

uitvoerenden: Jeugdharmoniekorps
'Jong Excelsior' o.l.v. Willem de Buijzer |
| Dick van Ooijen
1945- | Franciscus-mars (1971) |
| Ruud Mourik
1949- | Festival '72 (1972)

Swinging Bernedette (1971)

uitvoerenden: Franciscusband o.l.v.
Ruud Mourik |

Popgroep 'Beautiful Idaho'

Saint Alphonse

Muziek voor 3000 kippen en popgroep

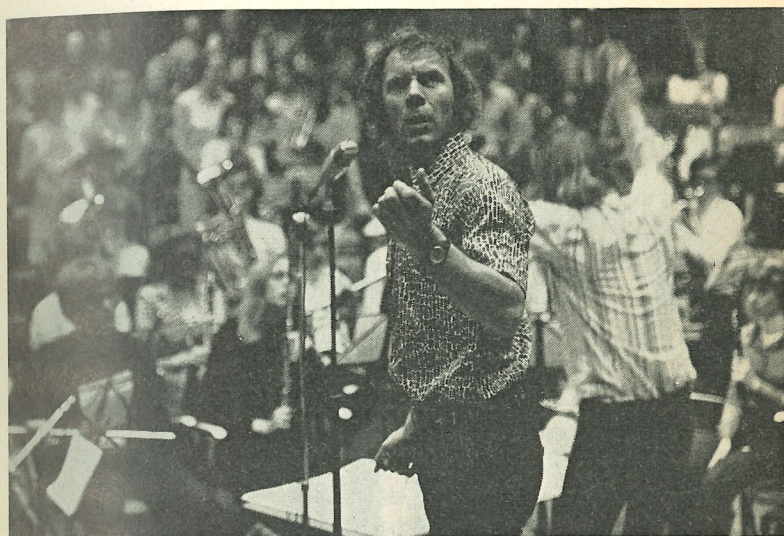
Pauze

Mies Bouhuys/Bernard van Beurden

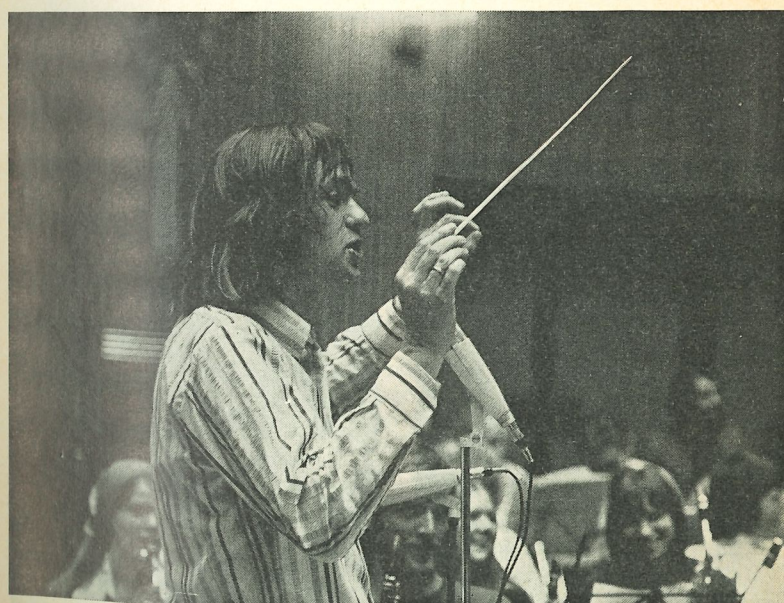
Leçon macabre of Dag, gezag! (1972)

spreker: Hans Hamstra

uitvoerenden: alle voorgaande ensembles, en een mobiel ensemble bestaande uit leden van 'Jeugd en Muziek' afdeling Amsterdam o.l.v. Bernard van Beurden

Hans Hamstra als de onderwijzer in 'Leçon macabre'

Bernard van Beurden

'Van alle markten thuis'

When the Holland Festival asked me to organise an amateur production, I at first tried to include as large a slice as possible of the startling quantity and diversity of Dutch musical life.

Realising that such a production would in any case have to have a time limit, I had to confine myself to a relatively narrow choice. Two choirs (an oratorio choir and an operetta chorus), a brass band, a drum band, a mandolin group, an amateur pop group and an accompanying mobile ensemble would be the representatives of the ever-flourishing amateur musical life of the Netherlands.

In organising tonight's concert, the intention was definitely not to copy in an amateurish way big brother 'professional'. It is not an evening where only certain things are liked or disliked and where the experience of music is limited to the traditional idea of enjoying music.

Each group will perform for a maximum of 15 minutes. During this time they will perform a piece from their own repertoire and a piece of contemporary music.

In the compositions of today, one encounters not only sound material of the present time, but also several performing practices. For example, the work 'Daaglijks' (Daily), for brass band is a project of the present writer, but it is further worked out by the members of the band and is performed just as much in the auditorium as on the podium in co-operation with the audience.

'Music for three thousand chickens and pop group' is inspired by a chicken farm where three thousand chickens are locked up in tiny cages and do nothing else but lay eggs. Symptomatic of a real consumer society, they will protest against you and me, packaged on tape and electric guitars.

Another important aspect of this presentation is that, specially for tonight, two conductors have written their own pieces for their ensembles, and happily for those groups for which relatively little contemporary music exists, namely, the mandolin ensemble and the drum band.

Ton de Leeuw's 'The magic of music' performed by the oratorio choir and the operetta chorus will be directed by two conductors.

And as the crowning gesture, all these groups will join together after the intermission, in a performance of 'Leçon macabre' (text: Mies Bouhuys, music: Bernard van Beurden). The 'soloist' in this work is a very old-fashioned teacher who introduces the great masters in the well-known manner that is still so often used in youth concerts and classroom music lessons.

The purpose of this production is to demonstrate clearly that amateurs have at their disposal the means for making an essential and revitalising contribution to musical life, that something can happen to let music function in widely different ways, and that this evening is not only concerned with 'the good time we had', but also with 'what we have discovered tonight and what we are going to do with it.'

The answer can only come from a perpetual search.

'Van alle markten thuis' is just a periodic stock-taking of this search.

Bernard van Beurden

Het R.K. Hoofdstadkoor

bestaand uit ongeveer 100 zangers en zangeressen, heeft een zeer veelzijdig repertoire. In de afgelopen jaren werd een keus van werken uit vijf eeuwen uitgevoerd, waarbij de overbekende enigszins werden gemedened en meer aandacht werd geschonken aan minder bekende werken, die door de meeste koren verwaarloosd worden, maar toch alleszins de moeite van het uitvoeren waard zijn. Hoewel het koor gewoonlijk met orkestbegeleiding optreedt, staan er op de programma's van het Hoofdstadkoor ook wel werken voor koor 'a cappella'. Sinds 1962 wordt het koor gedirigeerd door Jan de Hoog en onder zijn leiding zijn uitvoeringen tot stand gekomen van werken als Monteverdi's 'Il combattimento di Tancredi e Clorinda', 'Didò and Aeneas' van Purcell, 'Messa da Requiem' van Verdi, 'Vecne Evangelium' van Janáček en 'A child of our Time' van Michael Tippett, e.a. Eveneens een werk van het 'vaste' repertoire is de mis 'Hercules Dux Ferrariae' van Josquin des Prez, waaruit vanavond drie delen worden gezongen. Josquin schreef dit werk toen hij in Italië in dienst was bij

Hercules I van Ferrara, tussen 1503 en 1505. Als cantus firmus koos hij de reeks tonen die de naam 'Hercules Dux Ferrariae' hem opleverde: 're-ut-re-ut-re-fa-mi-re.' Deze melodie loopt als een duidelijk herkenbare draad door de gehele compositie, en wordt in deze uitvoering meestentijds benadrukt door een baroktrompet en een baroktrombone.

De mis is vierstemmig, behalve het Agnus Dei III, dat zesstemmig is.

Het hedendaagse werk dat het Hoofdstadkoor ten gehore brengt, tezamen met de 'Operette Zangers Groep', is het speciaal voor amateurs geschreven werk 'The magic of music' van Ton de Leeuw.

De tekst van dit koorwerk is afkomstig uit een Indiaas muziektheorie-boek, uitgegeven in 1958:

'There is no other science which can make man milder, gentler, better-behaved and more reasonable.

Dancing inspires man with its rhythmic wonderful poses.

The art of dancing acts on the health through physical exercises known as acting, gesticulating, and posing.

The effect of tunes or Ragas on animals, specially on snakes, rhinoceros, camels, hippopotamus, horses, elephants, is no less than on man.'

(Er is geen andere wetenschap, die mensen milder, vriendelijker, fatsoenlijker en redelijker kan maken.

Dansen inspireert de mens met zijn ritmische mooie houdingen.

De danskunst beïnvloedt de gezondheid door lichaams oefeningen die acteren, gebaren en poseren genoemd worden.

Het effect van melodieën of Raga's (toonreeksen) op dieren, vooral op slangen, neushoorns, kamelen, nijlpaarden, paarden, olifanten is niet minder dan dat op mensen.)

Deze tekst is verdeeld over acht klankstructuren. Het koor, verdeeld in twee groepen, elk met een dirigent, voert die klankstructuren uit in een volgorde, welke door de dirigent vooraf wordt aangegeven. Die volgorde kan per uitvoering anders zijn.

Voor de uitvoerenden is er alle mogelijkheid om binnen een gegeven register zelf de toonhoogte te bepalen, en soms ook de tijd in te delen.

Ton de Leeuw: 'The magic of music'

The text for this choral work is taken from an Indian book on music theory, edited in 1958.

This text is spread over eight sound structures. The choir, divided into two groups each with a conductor, performs these structures in an order previously specified by the conductors.

The performers have every possibility of determining pitch within a given range, and sometimes also of dividing up durational values.

De 'Operette Zangers Groep'

werd als zangvereniging opgericht in 1925. Na een aantal jaren echter ging het koor zich specialiseren op het uitvoeren van Franse 'opéras comiques' (Maillart, Offenbach, Lecocq en Adam) en 'Singspiele' (Von Flotow en Lortzing), naast de klassieke operettes van Strauss en Millöcker. In 1969/70 was de O.Z.G. de eerste vereniging die met 'Thalia' voor een gemeente-subsidie in aanmerking kwam, terwijl het koor in 1970/71 met een uitvoering van 'Si j'étais roi' van Adam de hoogste prestatie-subsidie kreeg. De 'Operette Zangers Groep' is de enige zangvereniging, waarvan de artistieke leiding (regisseur Joop Muller, dirigent Joep Groesz en choreografe Jopie van Daalen) zelf lid is van de vereniging.

De opera 'De verkochte bruid' van Smetana, waaruit het openingskoor wordt gezongen, werd in 1967 op de planken gebracht. Zoals in vrijwel al Smetana's werken speelt ook in 'De verkochte bruid' de folklore van zijn geboorteland, Tsjechoslowakije, een grote rol. In het openingskoor wordt de onbekommerde vreugde van een dorpsfeest, waar alle dorpelingen aan deelnemen, bezongen.

Het Tokkelorkest 'Caecilia'

opgericht in 1929, wordt sinds tien jaar geleid door Wessel Dekker. Dit ensemble dankt zijn bekendheid voornamelijk aan het veelvuldig optreden voor de radio, maar ook op de Gaudeamus-weken, gewijd aan hedendaagse muziek, is dit orkest met succes opgetreden.

Het 'Adagio ma non troppo' werd in 1796 door Beethoven gecomponeerd voor gravin Josephine Clary in Praag, en voorzien van de volgende opdracht: 'pour la belle J.'

Uit Vivaldi's Concert voor twee mandolines in G gr.t. wordt het Andante gespeeld. In dit stuk, evenals in Beethovens Adagio wordt de begeleiding eveneens op mandolines uitgevoerd.

Aan hedendaagse composities brengt 'Caecilia' om te beginnen het uit 1971 daterende 'Canzonetta' van zijn dirigent Wessel Dekker ten gehore. Dit 'kleine lied' maakt gebruik van alle mogelijkheden die een mandoline-orkest biedt; naast de mandoline worden ook mandola, gitaar en bas gebruikt.

'19 Voices' uit 'Camping Music' van Willem Breuker werd opgedragen aan het tokkelorkest 'Caecilia' en zijn dirigent. Het is een zeer contrastrijk werk met een uitgesproken 'moderne' klank.

Van Vivaldi tot Willem Breuker: 'van alle markten thuis'.

Het Jeugdharmoniekorps 'Jong Excelsior'

werd in 1926 opgericht als onderafdeling van de Westerspeeltuin te Amsterdam. Aan de opleiding van de nieuwe, over het algemeen zeer jonge, leden van het korps wordt veel aandacht besteed en meerdere musici, die thans deel uitmaken van de bekendste Nederlandse symfonie-orkesten, kregen hier hun eerste schooling. Diverse keren won het korps de wisselbeker op het jaarlijkse Najaarsmuziekfeest te Leiden. In 1971 werkte 'Jong Excelsior' mee aan de zeer succesvolle productie 'Esperanza', in het kader van het Holland Festival.

Het eerste werk dat zij ten gehore brengen is Pi Scheffers ouverture 'Men about town', waarna zij als experimenteel werk 'Daaglijks' voor variabel instrumentaal ensemble, solist, publiek en vier scheidsrechters, zullen uitvoeren.

'Daaglijks' behoort tot die composities die pas tijdens de uitvoering tot stand komen. Alleen een organisatie-schema is aangegeven, het werkelijke gebeuren wordt ter plaatse ingevuld en kan bij elke uitvoering anders zijn. Aangezien voor de uitvoering een aantal spelregels onontbeerlijk zijn (U kunt namelijk punten halen), geef ik U nu alvast een globaal overzicht van het spel en zal U vlak voor de uitvoering nog uitvoeriger informeren.

Het harmonie-orkest is in vier groepen verdeeld en zit als zodanig verspreid over de zaal en het podium.

Elke groep heeft een aantal klankstructuren tot zijn beschikking, die in een door hen gekozen volgorde en op een zelf bepaald tijdstip gespeeld worden. De gegeven klankstructuren moeten wel allemaal één keer gespeeld zijn voordat men weer opnieuw begint.

In één van de klankstructuren zitten voor het publiek een aantal zeer herkenbare punten, bijvoorbeeld het bekende ritme 'dit is het begin, wij gaan door met de strijd', een gemakkelijk herkenbaar akkoord, etc. etc. Vóór de uitvoering laten we het U allemaal haarfijn horen.

Het spel verloopt dan als volgt:

Vanuit een punt x start, al wandelende, een solist en loopt al spelende tussen de rijen en ensembles door. Zodra hij in het gebied van de ensembles komt, wordt hij links en rechts aangevallen door het geluid van de opgestelde ensembles. Het publiek, vol medelijden met die ene eenzame solist tegenover zoveel anderen, neemt het voor de solist op.

En dat gaat als volgt:

Zodra het publiek één van de bovengenoemde herkenbare punten hoort, maakt het het daarbij voorgeschreven geluid (zie spelregels). Bij elk ensemble zit op een keukentrap een scheidsrechter. Wanneer naar zijn oordeel het ensemble de herkenningspunten onvoldoende speelt, of helemaal niet speelt, krijgt het orkest een strafpunt. Wanneer ze het wel goed spelen en het publiek reageert niet, of onvoldoende, dan krijgt het publiek een strafpunt.

Als de solist de 'weg' heeft afgelegd, bepalen de vier scheidsrechters wie de meeste of minste strafpunten heeft opgelopen.

'Daaglijks', (Daily), for brass band (i.e. wind and brass), soloist, audience and four referees. A project by Bernard van Beurden.

'Daaglijks' belongs to that group of compositions which take shape only during the performance. Only an organisation scheme is indicated while the actual happenings are filled in on the spot and can be different at each performance. As a certain number of rules for the game are indispensable in the performance (in fact, points can be gained), I shall give you here a rough outline of the game, and just before the actual performance I shall give you more detailed instructions. The brass band is divided into four groups which, as such, are distributed around the auditorium and the podium. Each group has a certain number of sound structures at its disposal to be played in an order chosen by, and at a time determined by the group. The given sound structures must all be played through once before the group can start again.

For the audience, there are a number of clearly recognisable points, for example: the well-known rhythm 'dit is het begin, wij gaan door met de strijd' (this is the beginning, we go through with the fight), an easily recognisable chord, and so on. Before the performance we shall let you hear them in detail.

The game then proceeds as follows :

A soloist starts walking from a point X, playing all the time, and walks between the rows and through the ensembles. As soon as he comes within range of the ensembles, he is attacked from left and right by the sound from the ensembles. The audience, full of pity for the one, lone soloist pitted against so many others, takes the soloist's side.

And that is done as follows :

As soon as the audience hears one of the recognisable themes mentioned above, it begins to make the prescribed noise (see rules of the game). Referees sit on kitchen steps beside each group. When, in his opinion, the group's renditions of the recognition themes are unsatisfactory, or omitted, then it receives a penalty point. When it plays correctly and the audience does not react, or only partially reacts, then the audience receives a penalty point. When the soloist has done the rounds, the four referees work out who has received the most or least penalty points.

De Franciscusband

een drumband, werd in 1945 opgericht als verkennersband, en is vanaf 1962 een algemene jeugd-drumband. Het ledental omvat ca. 30 jongens en meisjes tussen 12 en 25 jaar, en in 1970 werd de band uitgebreid met een majorette-groep van ongeveer 20 meisjes.

Naast specifieke drumband-muziek (marsen) wordt door de Franciscusband veel aandacht en tijd besteed aan experimentele muziek.

De eerste compositie, de 'Franciscus-mars' werd gecomponeerd door de instructeur trompetten van de band, Dick van Ooijen. De twee andere composities zijn van Ruud Mourik (instructeur trommels van de Franciscusband). Speciaal voor het Holland Festival schreef hij 'Festival '72', voor trompetten, trombone en uitgebreid slagwerk, waaronder piano en gitaar. Het laatste deel is een bewerking van 'De grote poort van Kiev' uit Moessorgsky's 'Schilderijtentoonstelling', Speciaal voor zijn zusje schreef hij in 1971 'Swinging Bernedette', voor drumband en combo, bestaande uit piano, gitaar en drum.

Beautiful Idaho

Het laatste ensemble, dat zich voor de pauze presenteert is de popgroep 'Beautiful Idaho'. De bezetting van de groep is de volgende :

Dies le Duc : orgel, piano, fluit, sopraansaxofoon

Johnny Nöthen : drums

Robbie Roose : basgitaar

Henk Don, tenor : en baritonsaxofoon

Robert Maaskant : tekst, mondorgel, lichtshows

Nick van Raay : gitaar, Indiase banjo

'Muziek voor 3000 kippen en popgroep'

De popgroep komt uit Middelburg. Zij repeteren in een schuur vlak naast een loods waar drieduizend kippen in kleine kooien zitten opgesloten en niets anders doen dan vreten en eieren leggen. Zij hebben geen enkel contact met de wereld buiten die loods, behalve dan op het moment dat ze geslacht worden, en hun enige afleiding is het geluid dat zij maken.

Deze gegevens zijn het uitgangspunt geweest voor 'Muziek voor 3000 kippen en popgroep'.

'Music for 3000 chickens and pop-group'

The pop-group comes from Middelburg. They rehearse in a shed next door to a barn where three thousand chickens sit cooped up in small cages, and do nothing but eat and lay eggs. They have no contact with the world outside the barn except for the moment when they are slaughtered, and their only distraction is the noise they make.

These ingredients were the starting point for 'Music for 3000 chickens and popgroup'.

Leçon macabre of Dag, gezag!

'Leçon macabre', een voortdurend door een groot aantal instrumenten en zangstemmen onderstreepte monoloog van een muzikleraar, is de weergave van de wijze waarop de Nederlandse jeugd nog maar al te vaak wordt ingewijd in de wereld van de muziek of liever: van de wijze waarop talloze jonge mensen voor altijd vervreemd raken van vormen van cultuur, die een niet te schatten rol in hun leven hadden kunnen spelen als de leraren er niet geweest waren.

De tekst van deze 'les' werd in hoofdzaak geput uit de op Nederlandse scholen gebruikte leerboekjes voor muziek of opgetekend uit de mond van de authentieke collega's van de muzikleraar in 'Leçon macabre'.

Omdat schrijfster en componist, ieder op eigen terrein, bijna dagelijks worden geconfronteerd met de misdaad waarvoor geen verzachtende omstandigheid te vinden is: het gedurende schooljaren verminken van de persoonlijkheid, het belemmeren van de meningsvorming en het bijbrengen van een averechts besef van wat kunst is, kwam ze op de gedachte zo'n niet eens zo erg zeldzame leraar tijdens het Holland Festival in al zijn verschrikking ten tonele te voeren. Dat dat bij monde van Hans Hamstra, zelf hoofdonderwijzer, gebeurt en dat hij in zijn 'klas' wordt bijgestaan door meer dan tweehonderd mensen voor wie muziek in hun vrije tijd hun lust en hun leven is, bewijst gelukkig dat er nog hoop is die doet hopen.

Mies Bouhuys

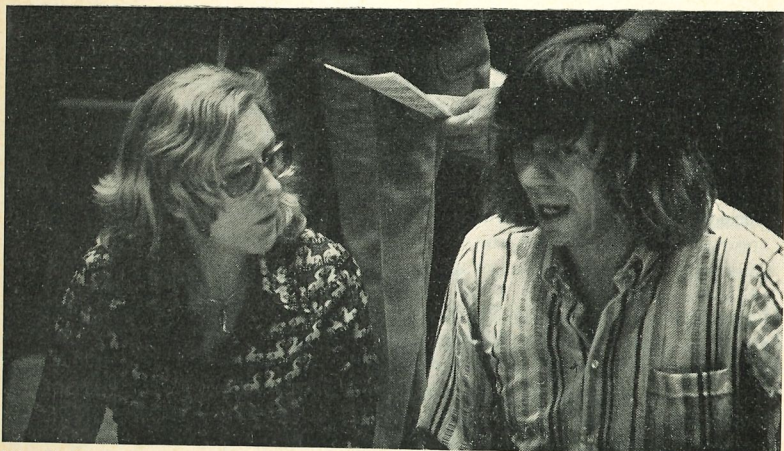
'Leçon macabre' or 'Goodbye authority!'

'LEÇON MACABRE', a monologue of a music teacher, continuously underlined by a large number of musical instruments and singers, is the rendition of the way in which Dutch youth is still all too often introduced to the world of music; or better of the way in which numberless young people become forever estranged from cultural forms which could have played an inestimable role in their lives, had those teachers not been there.

For the most part, the text of this 'lesson' was taken from teaching booklets for music used in Dutch schools, or noted down from the lips of the authentic colleagues of 'Leçon Macabre's' music teacher.

Since the authoress and composer, each in his own field, are almost daily confronted with the misdeed for which no ameliorating circumstance is to be found, i.e. the mutilation of the personality during the school years, the prevention of forming an opinion, and the imparting of a warped idea of what art is, they came across the plan of presenting at the Holland Festival, such a teacher – a phenomenon not so very rare – in all his terror. The fact that this happens through the performance of Hans Hamstra, himself a head teacher, and that he is assisted in his class by over two hundred people, for whom music is their passion and life in their free time, happily proves that there is still hope which leads to hope.

Mies Bouhuys

Mies Bouhuys en Bernard van Beurden